

Sosyal Etkileşim ve İletişim Teknolojilerinin Konut İç Mekânı ve Mobilya Seçimine Etkileri: Türkiye-Trabzon Örneği

The Effects of Social Interaction and Communication Technologies on House Interior Spaces and Furniture Choice: Turkey-Trabzon Sample

Aylin ARAS, İlkay ÖZDEMİR

ÖZ

Küreselleşme günümüzde tüketim alışkanlıklarını ve yaşam tarzlarını dolayısıyla insanı etkileyen en önemli kavramlardan biridir. Toplumların benzeşmesine ve aynılaşmasına sebep olan bu kavramın; insanın tüm yaşam deneyimlerinin merkezinde olan konutların şekillenmesinde ve konutu şekillendiren en önemli öğelerden olan mobilyaların seçiminde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle küreselleşmenin etkilerinin konut yaşama mekânlarındaki mobilya tercihleri üzerinden incelendiği bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada, seçilen örneklem alanı içindeki konut kullanıcılarının küreselleşmeden etkilenip etkilenmediği ve bunun konut yaşama mekânlarındaki mobilya tercihlerine nasıl yansıdığı incelenmiştir. Böylece farklı verilerle beslenen kullanıcıların farklı mobilya seçimleri olup olmadığı tespit edilerek, küreselleşen dünyada farklı kullanıcılar için mobilya tasarımlarında farklılıklara gidilip gidilmeyeceğinin tespiti amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip kullanıcıların yaşadıkları ve küresel/yerel ayrımının en çok hissedildiği konutlar incelenmiştir. Açık ve kapalı uçlu sorularla hazırlanan anket formu birebir görüşme tekniği kullanılarak uygulanmış, ayrıca yerinde tespit çalışması da yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda küreselleşmenin etkilerinin zaman içinde konut yaşama mekânlarında kendini hissettirdiği, bunun da kullanılan mobilyaların seçimine yansıdığı görülmüştür. İletişim araçlarını kullanım derecelerine ve sosyal aktivite düzeylerine göre iki farklı konut kullanıcı grubu bu araştırmada denek grubu olarak seçilmiştir. Her iki kullanıcı grubunun mobilya tercihlerinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kitle iletişim araçlarının kullanımının yaygınlaşmasıyla, zaman içinde toplumun her kesiminden kullanıcının mobilya tercihlerinde benzeşmelerin artacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Aynılaşma/farklılaşma; konut yaşama mekanları; kullanıcı tercihleri; küreselleşme; mobilya seçimi.

ABSTRACT

In our days, globalization is one of the most important things that influence our consumption habit and way of living, thus the human being. Globalization that causes societies to resemble one another and become almost the same is considered to be important factor that influence the form of living rooms which is the center of humans' experience as well as choice of furniture which shape these living rooms. In that context, we analyze the choice of furniture in living rooms in terms of globalization. Within the scope of the study, whether houses in chosen area are affected by globalization and how it reflects the choice of furniture in living room are examined. Thus, it was aimed to determine whether different furniture choices for different users were different, and whether differences in furniture designs would be made for different users in the globalizing world. Within the scope of the study, residences where users with different socio-economic levels lived and where global / local distinction was most felt were examined. The questionnaires prepared by open and closed questionnaires were applied by using one - on - one interview technique and in situ detection studies were also conducted. As a conclusion, the affect of globalization can be felt in the living rooms and it reflects to the choice of furniture. Two different user groups were selected as the study group in this study according to the use of communication tools and social activity levels. It has been determined that both user groups differ in their furniture preferences. Also, with the development of the use of media, it is thought that the choice of furniture by houses from different classes will become more similar..

Keywords: Resemblance/differentiation; house living rooms; choice of users; globalization; choice of furniture.

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, Trabzon

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Trabzon

Başvuru tarihi: 14 Haziran 2016 - Kabul tarihi: 28 Mart 2018

İletişim: Aylin ARAS. e-posta: aylin@ktu.edu.tr

Giriş

Çağımızda modernleşme her alanda kendini göstermektedir. Batıda Sanayi Devrimiyle, Türkiye’de ise Tanzimat Fermanıyla başlayan modernleşme hareketleri günümüzde küreselleşme ile hız kazanarak hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Aslında çağımızın modernleşmesi ve buna bağlı olarak gelişen küreselleşme tüketimden, beğenilere hayatın her alanında etkisini göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında küreselleşmenin toplumun modernleşme hareketini etkilediği ve bunun mekânsal ölçüğe de yansıdığı düşünülmektedir.

Küreselleşme ya da globalleşme, 1990’lı yıllardan beri sıkça kullanılan, dünya milletlerinin ekonomi, siyaset ve iletişim alanlarında birbirlerine yaklaşması olarak tanımlanan ve tüm dünya ülkelerinin birlik olması gibi simgesel anlam da taşıyan bir kavramdır.¹ Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler zaman ve mekân kavramlarını ortadan kaldırarak, dünya çapında iletişim hareketliliğinin artmasına sebep olmuş ve böylece küreselleşmenin hızını da arttırmıştır.² Giddens küreselleşmeyi yerelin kilometrelerce uzaktaki olaylardan etkilenmesi ya da aksine, toplumsal ilişkilerin yoğunlaşmasıyla birbirinden uzaktaki yerelin birbirine yaklaşması şeklinde tanımlamıştır.³

20.yy’da kentleşme ve endüstrileşme gibi küresel faktörlerin etkisiyle kapitalist toplumlar, yenedünya görüşleri ve yeni normlar tanıtılarak tüm dünya kültürleri değişmeye zorlanmıştır.⁴ Çağın getirisiyle dünya üzerindeki imajlara ve mallara ulaşılabilirlik artarken, kapitalist üretim ve tüketim çarkına her geçen gün daha fazla insan dahil olmuş, böylece küresel güçler yerel yaşamları daha fazla etkilediğinden ulusal kimliğin devamlılığı güçleşmiştir.⁵

Gazete ve dergi gibi basılı araçlar, izleyicisine dizi ve film gibi kültürel ürünler ve bir takım görsel materyaller sunan iletişim aracı olan televizyon ve bilgiye daha çabuk ulaşmaya yardımcı olan internet sayesinde küreselleşme daha çok çevremizi kuşatmakta ve hızı gün geçtikçe artmaktadır.⁶ Hız kazanan küreselleşme sayesinde, insanların yaşam biçimleri dolayısıyla beğenileri, tüketim alışkanlıkları ve kullandıkları ürünler de değiştirmeye başlamıştır.⁷

Küreselleşme toplumun tüketim hızının artmasına sebep olarak, etkisi altına aldığı toplumu tüketim toplumu haline getirmektedir. Sanayi Devrimiyle gelişen ve çeşitli görsel yayın araçlarıyla (televizyon, basın, internet) yayılan bu değişim, bölgesel bir olgu olmanın da ötesine geçerek sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda kendini hissettirmiştir. Bu değişim zamanla mimarlık ve mimarlığın ürünlerini de etkilemekte, bireyin içinde bulunduğu toplumu yansı-

tan başta konut olmak üzere kimlik ve statü sembolü olan mekânlar ve yaşam tarzları da buna göre şekillenmektedir.⁸

Bu sürecin etkileri toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Geçmişten günümüze örneğin 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında Avrupa’ya bakıldığında hem yaşam biçimleri anlamında hem de mekânsal tercihler anlamında aristokrasiyi taklit eden bir bürokrat ve orta sınıftan söz ederken Amerika’da taklit edecek bir aristokrat kesimin olmaması rahat ve ideal ev kadını modelini reklamlarla şekillendirirken daha rahat, sade ve işlevsel konutların ortaya çıkmasına sebep oldu. İkinci Dünya Savaşında ekonomik açıdan güçlenen Amerika’da reklamların, otomobilin ve televizyonun yaygınlaşmasıyla konuta dair ideal yaşam biçimleri daha hızlı yayılmaya başladı.⁹ Avrupa ve Amerika’da olduğu gibi, bu hızlı iletişim ve yaşam tarzındaki değişiklikler, Türk Konutunun mekân örgütlenmesine yansımıştır.

Küreselleşmenin etkileri aslında toplumun yaşam biçimini etkileyerek geleneksel davranış kalıplarını değiştirmiş ve sosyal iletişim ile iletişim teknolojilerini kullanan modern yaşam biçimlerini uygulayan kullanıcıların bulunduğu modern konutları ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Yapılan bu çalışmayla iletişim araçlarını kullanma yoğunluklarında farklılıklar görülen ve böylece küreselleşmeden farklı şekillerde etkilenen konut kullanıcılarının mobilya tercihleri üzerine bir irdeleme yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde küreselleşmenin konutlar üzerindeki etkisi ve Türk konutunda meydana gelen değişimler hakkında literatür bilgisi verilmiştir. İkinci bölümde ise yapılan alan çalışmasıyla küreselleşmenin kullanıcılar üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik anketlerle, konutlarda kullanılan mobilyaların belirlenmesine yönelik yerinde tespit çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, iletişim araçlarını kullanan ve kullanmayan ile sosyo-kültürel aktivitelerde bulunan ve bulunmayan kullanıcıların kullandıkları mobilya tercihleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir.

Küreselleşmenin Türk Yaşam Biçimine ve Konuta Etkisi

Köklü geçmişleri olan ulusların kendine özgü yaşam biçimleri olduğu bilinmektedir. Türk toplumunun da geçmişten gelen geniş tarihi alt yapısı diğer topluluklardan farklı bir yaşam biçimine sahip olmasına sebep olmuştur.¹⁰ Farklı toplumlarla sürekli iletişim halinde olması ve geniş tarihi birikiminden dolayı farklılaşan yaşama biçimi sayesinde Türklerin fiziksel çevresi ve konut formu diğer toplulardan farklı şekilde şekillenmiştir.¹¹ Toplumun yaşam tarzı, içinde bulunduğu coğrafyanın ve çeşitli koşulların etkisiyle dönem dönem değişimlere uğramıştır.

Geo-stratejik konumu nedeniyle küreselleşmeden en çok etkilenen ülkelerden olan Türkiye’de geçen yirmi yılda yaşam biçimleri değişmeye başlamış ve bu da konuta yan-

¹ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> row, 2007; Morley ve Robins, 2011.

² Aslanoğlu, 2000; Özkul, 2008.

³ Giddens, 2000.

⁴ Gür, 2000.

⁵ Peet, 1982; Collins vd., 1988; Alb-

⁶ Öncü ve Weyland, 2010; Giddens, 2010.

⁷ Aslanoğlu, 2000; Özkul, 2008; Öncü ve Weyland, 2010.

⁸ Erbay, 2007; Evcil ve Usal, 2012.

⁹ Öncü, 2010.

¹⁰ Özkul, 2008.

¹¹ Eruzun, 1989.

sımıdır.¹² Son yıllarda özellikle lüks konut sitelerinde insanlara konutun yanında yeni yaşam biçimleri de sunulmaya başlanmıştır.¹³

Türkiye’de Cumhuriyetin ilk yıllarında, Batılılaşmayla değişen yaşam biçimleri o dönemin iletişim aracı olan dergilerle birlikte halka tanıtılmaya başlamıştır.¹⁴ Daha sonraki süreçte meydana gelen mal ve insan taşımacılığındaki hızlanma ve seyahat hareketliliği artan toplum sayesinde değişim toplumun tüm kesimlerine yayılmaya başlamıştır.¹⁵ Türk toplum yapısındaki ve yaşam alışkanlıklarındaki değişim konutlarda da hissedilmiş, zamanla mutfak içinde bir yemek masasının konumlanmasını, oturma/yemek odasının sadece misafirlere açılan bir mekân olmasını, yatak odasının ev kadınının ev işlerini yaptığı bir oda olarak kullanılmasını sağlayarak Türk yaşam biçimiyle şekillenen konutların ortaya çıkmasına neden olmuştur.¹⁶ Büyük kentlerin yanı sıra Trabzon ili de kırsal kesimdeki ürünleri sanayii kentlerine ulaştıran bir merkez olduğundan, bu değişimin yaşandığı şehirlerden biri olmuştur.¹⁷

Türkiye’deki Konutlarda Yaşam Biçimi ve Mobilya İlişkisi

Konut yaşamı, yaşam konutu etkilediğinden sosyolojik araştırmalar yapmak için en uygun mekânların konutlar olduğu görülmektedir.¹⁸ Altman ve Chamers (1980)’a göre konut toplumların, yaşadıkları çevreyle olan etkileşimini yansıtan bir penceredir.¹⁹

Tarih boyunca çok hareketli bir yapıya sahip olan Türklerin de yaşama alışkanlıklarında ve dolayısıyla konut kullanımlarında zaman içinde farklılıklar görülmektedir. Göçebe bir toplumdan yerleşik düzene geçmelerine rağmen Geleneksel Türk Konutunda bulunan eşyalar (zeminde halı ve kilimler, başköşede minder ve yastıklar) çadırın izlerini hissettirmektedir. Zaman içinde konutta kullanılan mobilyalar yerden yükselmiş ama eylemlerin yapılış şekli değişmemiştir.²⁰ Türk konutundaki her bir oda kullanıcılarının bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek bağımsız bir konut özelliğinden; tarım-hayvancılık aşamasından sanayileşme-kentleşme aşamasına geçişle toplum yapısında yaşanan çeşitli değişimlerle konutlar da farklılaşmaya başlamıştır.²¹

Dünya küreselleşme arifesindeyken Batılılaşma hareketleriyle Avrupa’dan etkilenen Türkiye’de toplum yapısında, yaşama biçimlerinde bir takım değişimler yaşanmıştır. Örneğin kadınlara medeni kanun, tevhid-i tedrisat kanunu, seçme ve seçilme hakkı gibi hukuki düzenlemelerle sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan bir takım haklar verilerek toplum içinde söz sahibi olmasına olanak tanınması, onların iş hayatına katılımını sağlamıştır. Bu da aileye daha fazla ekonomik özgürlük vererek, zaman içinde

ataerkil aileden çekirdek aileye geçişi hızlandırmıştır. İmar kanununda yapılan değişikliklerle orta gelir grubunun da konut sahibi olması sağlanmış, böylece apartmanlaşma yayılmıştır. Toplum yapısındaki bu ve benzeri değişimler konut tipolojileri ve mobilya seçimlerinde de farklılaşmalara neden olmuştur. Bu süreçte geçmişten günümüze bakıldığında geleneksel kültürün etkileriyle oluşturulan yaşama mekânları aslında işlevsel olarak ayrılmış görülsede aynı geleneksel Türk evindeki oda kavramı gibi kullanılmaktadır. Örneğin yaşama mekânı kimi zaman yer sofrasında yemek yenen bir yemek odası olarak, kimi zaman ailenin bir ferдинin uyuduğu bir yatak odası olarak kullanıldığı görülmektedir. Oysa modern kültürün etkileriyle oluşturulan yaşama mekânları ise kendi içinde ayrı alt işlevlere de ayrılan ve batılı etkilerin hissedildiği ve geleneksel yaşam verilerini baskın olarak barındırmayan mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

1920’lerde dönemin en etkili iletişim araçları olan dergilerle modern yaşam biçimleri halka tanıtılmıştır. 1931 yılında “Mimar” dergisi Batıdaki modern mimarlık örneği konutları yayınlarken Batılı yaşam tarzlarının ve modern konut tasarımlarının halka yayılmasını sağlamıştır.²² Mekâna yayılan bu değişimlerin Türkiye’de mimarlık alanında küreselleşmenin ilk belirtileri olduğu söylenebilir.

1950’li yıllardan sonra batılı kültürel etkilerle iç sofa koridora, orta sofa hole, baş oda ise salonda babaya ait bir koltuğa dönüşerek mekân organizasyonu ve mobilya seçimlerinde farklılaşmalar görülmüştür.²³ Türk kültüründe ataerkil ailenin yerini çekirdek aileye bırakmasıyla kişilerin kendi odaları dışında ayrı işlevlendirilmiş odalardan oluşan bir döneme geçilmiştir.²⁴ Böylece her odada bulunan mobilyalar farklılaşarak, mobilyaların kullanım amacı ve işlevleri daha kısıtlı hale gelmiştir.

1960 ve 70’li yıllar ülkede köyden kente göçün artış gösterdiği dönemdir. Bu dönemde özellikle dar gelirli kesimin de kente yayılmaya başladığı görülmüş, kentlerdeki konut kavramı çeşitlenmiş ve gecekondü kavramı ortaya çıkmıştır.²⁵ Ayrıca toplum yapısındaki batılı etkiler mobilyanın biçimlenmesinde de kendini göstermiştir.²⁶

Zaman içinde toplum yapısı ülkede meydana gelen siyasi hareketlerle de farklılaşmıştır. 1980’li yıllarda izlenen ekonomi politikalarıyla ülke dışa açılmış, bu da fiziki görünüm ve tüketim alışkanlıklarına yansımıştır. 1984 yılında çıkarılan Toplu Konut Yasası; kullanıcılarında yeni bir yaşam tarzı vadeden uydu kent ve sitelerin artışının habercisi olurken, 21. yüzyıl başlarında teknolojinin tüm imkânları konuta yansımaya başlamış ve konutlar kullanıcılarının rahatını karşılayacak şekilde örgütlenmiştir.²⁷ Bu dönemde üst gelir grubu konutlarındaki uyumsuz mobilyaları atıp, belli

¹² Bayar, 2008; Töre ve Som, 2009. ¹⁷ Bilgin, 1996.

¹³ Süer ve Sayar, 2002.

¹⁴ Bozdoğan, 1996.

¹⁵ Bilgin, 1996.

¹⁶ Bozdoğan, 1996.

¹⁸ Bozkurt ve Altınçekiç, 2013.

¹⁹ Altman ve Chamers, 1980; Gür, 2000.

²⁰ Hacıbaloglu, 1987.

²¹ Güvenç, 1985; Özdemir, 1994.

²² Bozdoğan, 2001.

²³ Özdemir, 1994.

²⁴ Bakır, 1991; Karaman ve Erman, 2007.

²⁵ Aydın, 2017.

²⁶ Asatekin, 1999.

²⁷ Bali, 2009.

bir tarza ait olan mobilyalar, perdeler ve aksesuarlarla donatmaya başlamıştır.²⁸

Politik ve teknolojik pek çok faktörle karşımıza çıkan toplum yapısındaki değişimler aile yapısını da etkileyerek yaşam tarzlarının değişmesine ve buradan da konutun şekillenmesine yansımıştır.²⁹ Mekan içinde alt mekanlar oluşmaya başlamış, gelişen teknolojinin de etkisiyle kişisel mekanlar ön plana çıkmıştır. Geleneksel konutta ocak başında bir araya gelen aile bireyleri günümüzde aynı mekân içinde farklı alt mekânlarda yer alabilmekte, aile bireyleri birbirlerinden uzaklaşmaktadır.

Yapılan bu çalışmayla küreselleşmeyi etkileyen en önemli etmenlerden kitle iletişim araçlarının kullanımının ve seyahat hareketliliğinin etkilerinin kullanıcıların mobilya tercihlerinde aynılışma veya farklılaşmaya neden olup olmadığı irdelenmiştir. Söz konusu irdelenmeyle mobilyadaki aynılışma, farklılaşma, benzerlik üzerinden küreselleşmenin konut ölçeğinde ne kadar hissedildiği anlaşılacaktır.

Türkiye, Trabzon Örneği

Küreselleşme hızı internet başta olmak üzere televizyon, gazete, dergilerle artmakta, ayrıca bireyin seyahat etmesi, sinemaya gitmesi gibi alışkanlıkları da bu hızı etkilemektedir. Kısacası birey teknolojiyi kullandıkça ve toplumun farklı kesimleriyle bir araya gelerek sosyalleştikçe farklı toplumsal yapılardan daha çok etkilenmektedir. Bireyin küreselleşmenin etkisiyle, birçok alanda iletişim içinde olması, görme ve algılama yetisinin de buna bağlı olarak artmasıyla birlikte, kendi kişisel tercihlerinin de değiştiği, bunun da insanın yaşam alışkanlıklarıyla şekillenen konutlarına yansıdığı ve burada bulunan mobilya seçimlerini de etkilediği düşünülmektedir.

21. yüzyıl başına kadar Türkiye’de yaşam alışkanlıklarında ve mobilya tercihlerinde bu değişimler yaşanırken mal ve hizmet akışında önemli bir yere sahip olan Trabzon’da mobilya konusunda yeterli seçenek bulunmamakta, şehirdeki üst gelir grubuna ait kullanıcılar mobilya ihtiyaçlarını Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerden karşılamaktaydı.³⁰ Oysa günümüzde mal ve hizmet akışında, arz talep dengesinde ve toplum yapısında yaşanan değişimlerle Trabzon’da da her kesime hitap eden mobilyaların bulunabildiği görülmektedir.

Küreselleşmenin mobilya tercihlerine olan etkilerini belirlemek üzere yapılan bu çalışmada, çalışma alanı olarak kullanıcısının tercihlerini en çok yansıtan mekânların başında gelen konutlar seçilmiş ve belirlenen örneklem alanı içerisindeki kullanıcıların küreselleşmeyle olan ilişkisini tespit etmek için iletişim araçlarıyla ve sosyal alışkanlıklarıyla ilgili sorular sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar-

dan hareketle küreselleşmenin mobilya tercihlerine olan etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Alanı ve Katılımcıların Seçimi

Toplumdaki farklılaşma sadece kentler arasında değil, kentin içindeki bölgeler arasında da gözlemlenmektedir.³¹ Küreselleşmenin de etkisiyle kentin farklı bölgelerinde farklı toplumsal tabakalanmalar gözlemlenebilmektedir. Yapılan çalışma, araştırmacının kolay ulaşabileceği ve çevre illerden sürekli göç alan, bundan dolayı da farklı bölgelerde farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip grupların bulunduğu bir kent olması gerekçesiyle Trabzon kentinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, Trabzon’un iki farklı bölgesinde yürütülmüş olup, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip kullanıcıların mobilya tercihlerinde küreselleşmenin etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır (Şekil 1).

Çalışma alanının belirlenmesinde TÜİK verilerinden yararlanılmıştır. Ancak mahalle bazında gelir seviyesini gösteren veri bulunmadığından öncelikle Trabzon ili Merkez ilçeye ait eğitim seviyesini gösteren verilere ulaşılmıştır. Böylece eğitim seviyesinden hareketle örneklem grubu belirlenmiş daha sonra gelir seviyesi açısından da analiz edilmiştir.

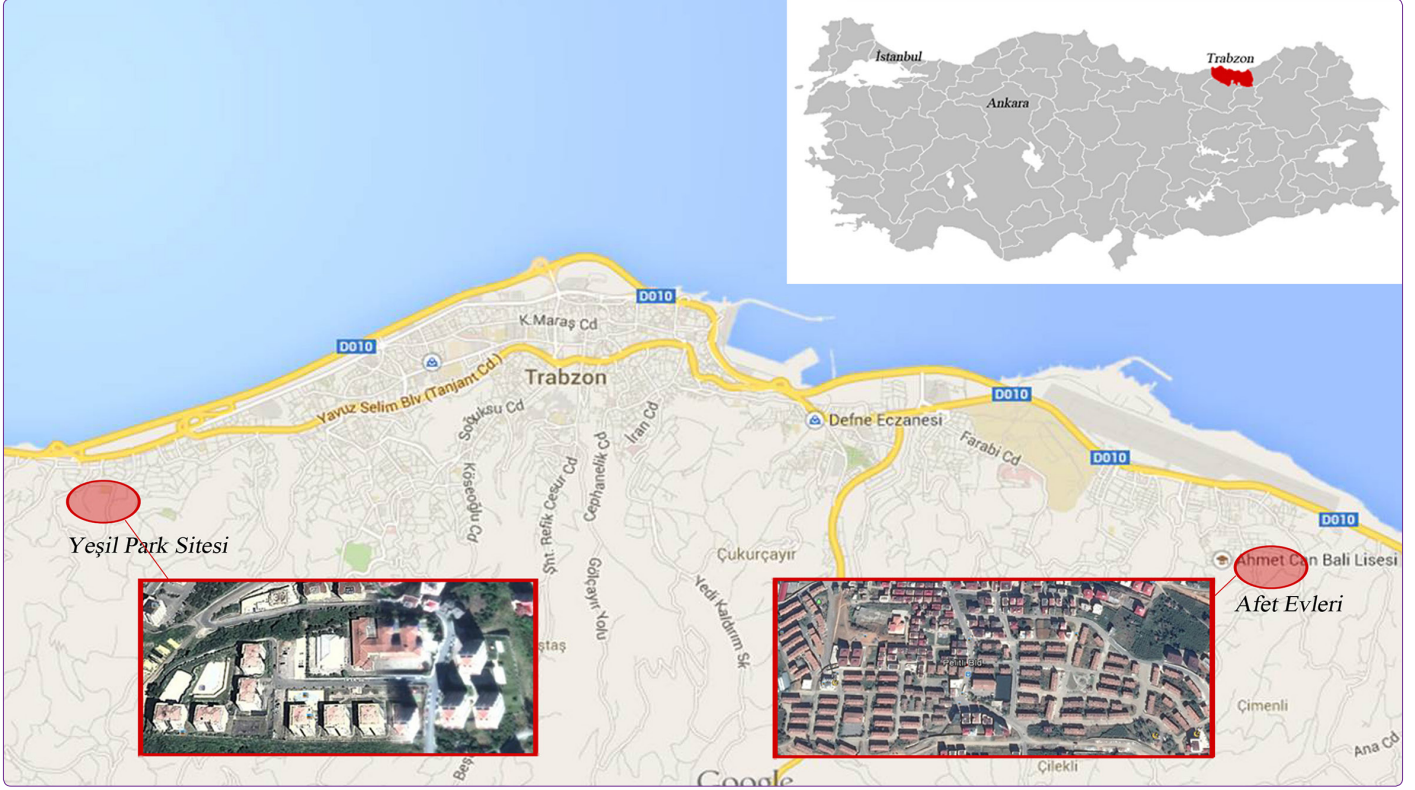
Elde edilen veriler ışığında Merkez ilçedeki mahallelerdeki yüksekokul mezun oranı (%27,9) en fazla olan mahalle olan 1 no’lu Beşirli Mahallesi ile yüksekokul mezunu az olan (%6,6) Cumhuriyet Mahallesi anket çalışmasının yapılacağı alanlar olarak belirlenmiştir. TÜİK verilerine göre, 1no’lu Beşirli Mahallesi’nde yaşayan sayısı 8203, Cumhuriyet Mahallesi’nde yaşayan sayısı 4531 olarak tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen ana kütleyi (N=8203 ve N=4531) temsil etmek üzere %90 güvenirlilik düzeyi (t=1,64) ve %10 hata payı (d = 0,1) değerleriyle örneklem büyüklüğü 1 no’lu Beşirli Mahallesi için 67, Cumhuriyet Mahallesi için 67 olarak bulunmuştur.

1 no’lu Beşirli Mahallesi’nde konut fiyatlarının en yüksek olduğu yani üst gelir grubuna ait olan kullanıcıların bulunduğu Yeşil Park Sitesi ile Cumhuriyet Mahallesi’nde Trabzon ilçelerinde gerçekleşen afetler sonucu açığa çıkan konut ihtiyacını karşılamak üzere yapılan Afet Evleri çalışmanın yapılacağı konut alanları olarak belirlenmiştir. Yeşil Park Sitesi konutları her biri 4 oda 1 salon 170 m² konutlardan oluşmaktayken, Afet Evleri konutları her biri 2 oda 1 salon 65 m² konutlardan oluşmaktadır.

Çalışmada metrekaresi farklı konutlar değerlendirilmiş olmasına rağmen mobilya seçimlerinde metrekarenin çok önemli olmadığı literatürdeki düşük metrekareli ve üst gelir grubuna ait kullanıcıların kullandıkları konutlar incelendiğinde anlaşılmaktadır. Son dönemlerde akıllı evler ve rezidanslarda düşük metrekarelerde konfor koşulları en üst düzeyde sağlanabilmektedir. Özgüven’in İstanbul’daki lüks

²⁸ Öncü, 2010. ²⁹ Gür, 2000; Bali, 2009; Evcil ve Usal, 2010. ³⁰ Özdemir, 1988.

³¹ Aslanoğlu, 2000.

Şekil 1. Çalışma alanı ve örneklem grubunun haritadaki yeri.

konutlar üzerine yaptığı çalışmasında, üst gelir grubuna ait kullanıcıların bulunduğu sitelerde yer alan konut büyüklüklerinin 60 m² ile 300 m² arasında değiştiği belirlenmiştir.³² Ayrıca İstanbul'da yer alan üst gelir grubuna ait kullanıcılar için tasarlanan pek çok sitede 1+1 dairelerin bulunduğu ve bunların da ortalama metrekarelerinin 55 m²'den başladığı görülmektedir. Örneğin üst gelir grubu için tasarlanan İstanbul Panorama Evleri'nde konut metrekareleri 45 m²'den Nivo İstanbul'da 53 m²'den başlamaktadır.³³ Bundan dolayı çalışma kapsamında metrekare etmeni değerlendirme dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla metrekare büyüklüğünün değerlendirmede yegâne etken olmadığı göz önünde bulundurulmuştur (Tablo 1).

Konut, insan yaşamıyla kenetlenmiş bir olgudur ve içinde bulunduğu toplumun karakteristiğini, yaşama biçimini, davranış kurallarını, tercihlerini, imgelerini, kullanıcısının özünü ilgili imgelerini, kendini kanıtama ve anlatma eğilimini yansıtır. Ayrıca ulusal ve uluslararası olayların tümü dâhil, insanı etkileyen her şey evini de etkilemektedir.³⁴ Çalışma, konutun dış mekâna açılan penceresi konumunda olan, ayrıca misafir ağırlama, yemek yeme, oyun oynama, vb. gibi çok amaçlı kullanılan, aile bireylerinin ortak kullandıkları ve sosyalleştikleri mekânlar olması ve sahiplerinin kültürel özelliklerini en iyi şekilde yansıtaacağı düşünülen "Yaşama Mekânları" üzerinden yürütülmüştür.

Tablo 1. Afet Evleri ve Yeşil Park Sitesi'nde incelenen konutların yaşama mekânı oturma düzeninden örnekler (Aras, 2015)

Afet Evleri			
Anket No	Plan	Anket No	Plan
1		2	
Yeşil Park Sitesi			
Anket No	Plan	Anket No	Plan
68		69	

³² Özgüven, 2008. [ri.com/, http://www.nivo.net/](http://www.nivo.net/)
³³ [http://www.istanbulpanoramaevleri-](http://www.istanbulpanoramaevleri.com/) ³⁴ Rapoport, 2004.

Araştırmanın Yöntemi

Küreselleşmenin bireylerin mobilya tercihlerinde etkisini belirlemek üzere yapılan bu çalışmada anket ve yerinde tespit çalışması gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında açık ve kapalı uçlu sorularla oluşturulan anket birebir görüşme tekniği uygulanarak Ocak 2014-Şubat 2014 tarihleri arasında ankete katılmayı kabul eden 134 kullanıcıyla konutlarında gerçekleştirilmiştir. Anket uygulanırken, aile bireylerinin zamanla birbirlerini etkileyerek aynı özellikler taşıdığı düşünülerek, hane halkından bir kişiyle anket yapılmasının yeterli olduğu düşünülmüştür.

Yapılan anket çalışmasıyla kullanıcıların demografi yapıları ve küreselleşmenin kullanıcılar üzerindeki etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde kullanıcılara gelir seviyesi, eğitim düzeyi ve şehirle temasına ilişkin 3 adet soru sorulmuştur. Küreselleşmenin kullanıcılar üzerinde etkisini belirlemek için ankette iletişim araçlarıyla ve sosyal alışkanlıklarıyla ilgili de 9 adet soru yer almaktadır. Toplam 12 soru ile anket tamamlanmıştır.

Yerinde tespit çalışmasında ise kullanıcıların konut yaşama mekânlarında kullandıkları mobilyalar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler, uygun kodlamalarla bilgisayar ortamında sosyal bilim alanlarında sıklıkla kullanılan ve anket analizleri yapmayı sağlayan SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences) programına aktarılmış ve bu programla analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında her iki örneklem grubu arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını belirlemek için ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır. Ayrıca, örneklem grubunun cevaplarına göre daha az veri içeren durumlarda ki-kare testine alternatif olarak likelihood ratio test (olabilirlik/benzerlik oran testi) de çalışma kapsamında kullanılmıştır.

Bulgular

Çalışma kapsamında belirlenen örneklem grubu;

- Sosyo-ekonomik düzeye ilişkin veriler
- Küreselleşmeye ilişkin veriler
- Mobilya tercihlerine ilişkin veriler doğrultusunda incelenmiş ve elde edilen bulgular analiz edilmiştir.

Sosyo-Ekonomik Düzeye İlişkin Bulgular

Sosyo-ekonomik düzey açısından elde edilen bulgularda gelir seviyesi, eğitim düzeyi ve Trabzon'da ikametlerine ilişkin veriler değerlendirilmiştir.

Gelir seviyesine göre haneye giren aylık toplam gelir üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Kullanıcıların gelir seviyelerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde Afet Evleri kullanıcılarının hanelerine giren aylık gelirlerinin en fazla 2000TL, Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının hanelerine giren

aylık gelirlerinin ise 3000TL'nin üzerinde olduğu belirlenmiştir (2014 yılı verilerine göre).

Eğitim düzeylerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde Afet Evleri kullanıcılarının okur-yazar olmaması ya da en fazla ilköğretim mezunu oldukları; Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının ise en az üniversite mezunu oldukları görülmüştür.

Trabzon'da yaşamlarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde; Afet Evleri kullanıcılarının çoğunluğu kırsal kesimden olmak üzere Trabzon'a göçle geldiği; Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının ise birkaç nesildir Trabzon'da yaşadıkları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, değerlendirmeye alınan sosyo-ekonomik düzey başlıkları incelendiğinde, her iki konut grubunda yaşayan kullanıcıların farklı sosyo-ekonomik düzeye ait olduğu görülmüş ve aralarındaki fark istatistiksel açıdan doğrulanmıştır. Afet Evleri kullanıcıları alt sosyo-ekonomik düzeyde yer alan bir profil çizerken; Yeşil Park Sitesi kullanıcıları üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan bir profil çizmektedir (Tablo 2).

Küreselleşmeye İlişkin Bulgular

Kullanıcıların hem iletişim araçları ve teknolojiyle olan ilişkilerini, hem de sosyal alışkanlıklarını belirlemek onların küreselleşmeden nasıl ve ne kadar etkilendiğini tespit etmek için önem taşımaktadır. Bundan dolayı, çalışma kapsamında kullanıcıların sinemaya gitme, kitap okuma, tiyatroya veya konsere gitme, televizyon izleme, seyahat etme, internet kullanımı, gazete ve dergi okuma sıklıklarına ilişkin sorular sorulmuştur.

Küreselleşme açısından yapılan değerlendirmede Afet Evleri kullanıcılarının bu tür faaliyetleri hiç gerçekleştirmedikleri ya da seyrek olarak gerçekleştirdikleri; Yeşil Park Sitesi kullanıcısının ise düzenli olarak gerçekleştirdikleri görülmektedir (Tablo 3 ve 4). Her iki kullanıcı grubunun televizyon izleme alışkanlıkları arasında fark olmadığı, bunun da televizyon programlarının artık birbirinden farklı pek çok seçenek sunmasından kaynaklandığı ve kullanıcının izlediği programın türünün de onun küresel piyasalardan etkilenmesine olanak sağlayıp sağlamayacağını etkileyebileceği düşünülmektedir. Yapılan görüşmelerde her iki kullanıcı grubunun izledikleri programların da farklı olduğu görülmüştür.

Aynı apartmanda yaşayan bireylerin birbirlerinden etkilendikleri ve birbirlerini etkiledikleri bilinmektedir.³⁵ İki örneklem grubunda yaşayan kullanıcıların sosyal alışkanlıklarının farklı olduğu görülmekte, bu da onların küreselleşmeden etkilenme düzeylerini göstermektedir. Afet Evleri kullanıcıları alışkanlıklarını ve tercihlerini çeşitlendirebilecek yapıda insanlarla çok fazla temas etmezken, Yeşil Park Sitesi kullanıcıları her açıdan çok zengin bir alt yapı oluştur-

³⁵ Ayata ve Ayata, 1996.

Tablo 2. Sosyo-Ekonomik Düzey Açısından Örneklem Grupları Arasındaki İlişki (Aras, 2015)

Sosyo-ekonomik düzey	Örneklem grubu	%*	Adj. Res.	Farkın nedeni
Gelir seviyesi				
1000TL'den az	Afet Evleri	15,7	5,0	Afet Evleri kullanıcılarının alt gelir grubuna, Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının üst gelir grubuna ait olmasından kaynaklıdır.
	Yeşil Park Sitesi	0,0	-5,0	
1000-2000TL arası	Afet Evleri	32,1	7,3	
	Yeşil Park Sitesi	2,2	-7,3	
2001-3000TL arası	Afet Evleri	2,2	0,0	
	Yeşil Park Sitesi	2,2	0,0	
3001-4000TL arası	Afet Evleri	0,0	-3,6	
	Yeşil Park Sitesi	9,0	3,6	
4000TL'den fazla	Afet Evleri	0,0	-8,8	
	Yeşil Park Sitesi	36,6	8,8	
Eğitim düzeyi				
Okur-yazar değil	Afet Evleri	6,0	2,9	Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının eğitim düzeylerinin Afet Evleri kullanıcılarından daha yüksek olmasından kaynaklıdır.
	Yeşil Park Sitesi	0,0	-2,9	
Okur-yazar/ilkokul	Afet Evleri	27,6	7,1	
	Yeşil Park Sitesi	0,0	-7,1	
Ortaokul	Afet Evleri	8,2	1,3	
	Yeşil Park Sitesi	4,5	-1,3	
Lise	Afet Evleri	8,2	-0,5	
	Yeşil Park Sitesi	9,7	0,5	
Üniversite	Afet Evleri	0,0	-7,4	
	Yeşil Park Sitesi	29,1	7,4	
Lisansüstü	Afet Evleri	0,0	-3,1	
	Yeşil Park Sitesi	6,7	3,1	
Göç				
Göçle Geldi	Afet Evleri	47,8	6,6	Afet Evleri kullanıcılarının göçle Trabzon'a gelmeleri ve Yeşil Park kullanıcılarının birkaç nesildir Trabzon'da yaşamalarından kaynaklıdır.
	Yeşil Park Sitesi	21,6	-6,6	
Birkaç nesildir Trabzon'da	Afet Evleri	2,2	-6,6	
	Yeşil Park Sitesi	28,6	6,6	

*Örneklem yüzdeleri Afet Evleri için %50, Yeşil Park Sitesi için %50 üzerinden verilmiştir.

makta, sürekli yenilikleri görmekte ve bunlardan etkilen- dikleri de düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle de iki grubun beğenilerinin ve dolayısıyla da mobilya tercihle- rinin de farklılaştığı düşünülmektedir.

Mobilya Tercihlerine İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında konutlarda karşılaşılan mobilya çeşitleri; çek-yat, koltuk, köşe kanepeler, televizyon ünitesi, televizyon sehpa, zigon, yemek masası, sandalye, konsol, vitrin, çalışma masası, orta sehpa, köşe sehpa, puf, yer sofra- sı, yer minderi olarak belirlenmiştir. Bu mobilyaların iki farklı konut tipinde tercih edilme oranı aşağıdaki gibidir;

Afet Evleri konutlarında %32,1'inde piyasada standart olarak bulunan çek-yat, %3'ünde köşe kanepeler, %42,5'inde televizyon sehpa, %7,5'inde çalışma masası, %33,6'sında yer sofra- sı, %11,9'unda yer minderi kullandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, konutların %7,5'inde koltuk, %48,5'inde tele- vizyon ünitesi, %20,1'inde zigon, %38,8'inde yemek masa-

sı, %39,6'sında sandalye, %47,0'sinde konsol, %44,0'ünde vitrin, %44,8'inde orta sehpa, %23,9'unda köşe sehpa ve %49,3'ünde puf kullanılmadığı belirlenmiştir.

Yeşil Park Sitesi'nde kullanılan mobilyalara bakıldığında; tamamında koltuk, yemek masası, sandalye, %26,9'unda televizyon ünitesi, %39,6'sında zigon, %48,5'inde konsol, %26,9'unda vitrin, %46,3'ünde orta sehpa, %44,0'ünde köşe sehpa, %13,4'ünde puf kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, yaşama mekânlarının hiçbirinde köşe kanepelere, ça- lışma masasına, yer sofra- sı ve yer minderine rastlanmamış, %47,8'inde çek-yat, %36,6'sında televizyon sehpa- sı bulunmadığı belirlenmiştir.

İstatistiksel verilere bakıldığında her iki kullanıcı grubu arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Afet Evleri kulla- nıcıları, yaşama mekânlarında çek-yat, televizyon sehpa, vitrin, çalışma masası, yer sofra- sı ve yer minderi kullanır- ken, Yeşil Park Sitesi kullanıcıları ile bu mobilyaları kullan-

Tablo 3. Küreselleşmede Sosyo-Kültürel Etmenler Açısından Örneklem Grubunun Analizi (Aras, 2015)

Küreselleşmeyi etkileyen sosyo-kültürel etmenler	Örneklem grubu	%*	Adj. Res.	Farkın nedeni	
Sinemaya gitme sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	6,0	-9,0	Afet Evleri sinemaya seyrek gidiyor veya hiç gitmiyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak sinemaya gidiyor
		Yeşil Park Sitesi	44,8	9,0	
	Seyrek	Afet Evleri	9,0	3,6	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-3,6	
	Hiç	Afet Evleri	35,1	7,0	
		Yeşil Park Sitesi	5,2	-7,0	
Kitap okuma sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	16,4	-5,6	Afet Evleri seyrek kitap okuyor veya hiç okumuyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak kitap okuyor
		Yeşil Park Sitesi	40,3	5,6	
	Seyrek	Afet Evleri	6,7	3,1	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-3,1	
	Hiç	Afet Evleri	26,9	4,1	
		Yeşil Park Sitesi	9,7	-4,1	
Tiyatroya gitme sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	2,2	-6,3	Afet Evleri hiç tiyatroya gitmiyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak tiyatroya gidiyor
		Yeşil Park Sitesi	26,9	6,3	
	Seyrek	Afet Evleri	3,7	0,0	
		Yeşil Park Sitesi	3,7	0,0	
	Hiç	Afet Evleri	44,0	5,9	
		Yeşil Park Sitesi	19,4	-5,9	
Konsere gitme sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	3,7	-6,4	Afet Evleri konsere hiç gitmiyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak konsere gidiyor
		Yeşil Park Sitesi	29,9	6,4	
	Seyrek	Afet Evleri	6,7	0,3	
		Yeşil Park Sitesi	6,0	-0,3	
	Hiç	Afet Evleri	39,6	5,9	
		Yeşil Park Sitesi	14,2	-5,9	
Seyahat etme sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	8,2	-9,4	Afet Evleri seyrek seyahat ediyor veya hiç etmiyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak seyahat ediyor
		Yeşil Park Sitesi	48,5	9,4	
	Seyrek	Afet Evleri	12,7	4,4	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-4,4	
	Hiç	Afet Evleri	29,1	6,9	
		Yeşil Park Sitesi	1,5	-6,9	

*Örneklem yüzdeleri Afet Evleri için %50, Yeşil Park Sitesi için %50 üzerinden verilmiştir.

mayıp koltuk, televizyon ünitesi, zigon, yemek masası, sandalye, konsol, vitrin, orta sehpa, köşe sehpa ve pufu tercih etmiştir (Tablo 5).

Yapılan çalışma sonucunda Afet Evleri kullanıcılarının çek-yat gibi daha esnek ve işlevin ön plana çıktığı mobilyaları, Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının ise yaşama mekânlarında alt mekânlar da oluşturan, bireyselliğin ön plana çıktığı oturma mobilyalarını tercih ettiği görülmektedir. Afet Evleri kullanıcıları çek-yat kullanarak hem oturma, hem depolama hem de misafir ağırlama ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Oysaki Yeşil Park Sitesi'nde konut bü-

yüklüğü ve oda sayısına bağlı olarak misafir zaten ayrı bir odada ağırlanabilmektedir.

Afet Evleri kullanıcılarının seyahat hareketliliği çok yoğun olmadığından, bu kullanıcıların bilgi ve beğeni düzeylerinin daha sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla televizyon ünitelerinin kullanımı incelendiğinde; bu kullanıcılarda televizyon ünitelerinin sadece televizyonun yerleştirildiği bir mobilya olduğu görülmüştür. Oysaki Yeşil Park Sitesi kullanıcıları, televizyon ünitelerini bir anlamda teşhir ya da vitrin amaçlı görerek, pahalı objelerini, aile fotoğraflarını ya da seyahat ettikleri yerlere ilişkin aksesuar-

Tablo 4. Küreselleşmede Medya Etmenleri Açısından Örneklem Grubunun Analizi (Aras, 2015)

Küreselleşmeyi etkileyen medya etmenleri	Örneklem grubu	%*	Adj. Res.	Farkın nedeni	
TV izleme sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	48,5	0,0	Fark tespit edilemedi
		Yeşil Park Sitesi	48,5	0,0	
	Seyrek	Afet Evleri	1,5	1,4	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-1,4	
	Hiç	Afet Evleri	0,0	-1,4	
		Yeşil Park Sitesi	1,5	1,4	
İnternet kullanım sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	14,2	-6,8	Afet Evleri hiç internet kullanmıyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak internet kullanıyor
		Yeşil Park Sitesi	43,3	6,8	
	Seyrek	Afet Evleri	0,0	-1,0	
		Yeşil Park Sitesi	0,7	1,0	
	Hiç	Afet Evleri	35,8	7,0	
		Yeşil Park Sitesi	6,0	-7,0	
Gazete okuma sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	17,9	-6,0	Afet Evleri seyrek gazete okuyor veya hiç okumuyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak gazete okuyor
		Yeşil Park Sitesi	43,3	6,0	
	Seyrek	Afet Evleri	4,5	2,5	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-2,5	
	Hiç	Afet Evleri	27,6	5,1	
		Yeşil Park Sitesi	6,7	-5,1	
Dergi okuma sıklığı	Düzenli	Afet Evleri	1,5	-8,5	Afet Evleri dergi hiç okumuyor, Yeşil Park Sitesi düzenli olarak dergi okuyor
		Yeşil Park Sitesi	37,3	8,5	
	Seyrek	Afet Evleri	0,7	-0,6	
		Yeşil Park Sitesi	1,5	0,6	
	Hiç	Afet Evleri	47,8	8,6	
		Yeşil Park Sitesi	11,2	-8,6	

*Örneklem yüzdeleri Afet Evleri için %50, Yeşil Park Sitesi için %50 üzerinden verilmiştir.

ları sergilemekte ve bu mobilyayı bir statü sembolü olarak da kullanmaktadırlar.

Elde edilen istatistik veriler ışığında; küreselleşmenin yayılmasını sağlayan ve böylece bireyin tercihlerini etkileyen iletişim araçları ve seyahat gibi sosyalleşme araçlarını kullanmayan kullanıcı grubunun oluşturduğu Afet Evleri kullanıcıları sedire benzeyen çek-yat yer sofrası, yer minder gibi geleneksel yemek yeme elemanlarını kullanırken, iletişim araçlarını kullanan ve sık sık seyahat eden kullanıcıların oluşturduğu Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının tercihlerinin yerelden farklı, modern yaşam tarzına hitap eden mobilyalar kullandıkları belirlenmiştir. Afet Evleri kullanıcıları geleneksel yaşam kültürünün izlerini taşımakta ve konutlarını geleneksel konutun izlerini taşıyan şekilde örgütlemekte ve buna yönelik mobilya tercihleri yapmaktadırlar. Yeşil Park Sitesi kullanıcıları ise küresel kültürün etkileriyle konutlarını modern hayat tarzına uygun şekilde örgütlen-

mekte ve mobilyalarını seçerken buna yönelik tercihler yapmaktadırlar.

Yapılan çalışma sonucunda, kitle iletişim araçlarından daha az yararlanan ve seyahat hareketliliği az olan Afet Evleri kullanıcıları ile kitle iletişim araçlarından daha fazla yararlanan ve seyahat hareketliliği fazla olan Yeşil Park Sitesi kullanıcılarının mobilya tercihlerinde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçlar

Küreselleşmenin etkisiyle hayatlar daha özgürleşmiş sınırsızlık sadece dünya geneline değil, mekânın kendisine de yansımıştır. Konut blokları uydu kent anlayışıyla katı sınırlar içinde yer alırken, konut mekânlarındaki kapı, duvar gibi katı sınırlar kalkmıştır. İletişim araçlarında ortaya çıkan sınırsızlaşma küreselleşmenin de etkisiyle yaşama mekânlarına yansımış, misafir odası yerini ailenin rahat

Tablo 5. Örneklem Grubu Yaşama Mekanlarında Kullanılan Mobilyaların Genel Analizi (Aras, 2015)

Mobilyaların durumu	Örneklem grubu	%*	Adj. Res.	Farkın nedeni	
Çek-yat	Var	Afet Evleri	32,1	7,3	Çek-yat kullanan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanmayan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	2,2	-7,3	
	Yok	Afet Evleri	17,9	-7,3	
		Yeşil Park Sitesi	47,8	7,3	
Koltuk	Var	Afet Evleri	42,5	-3,3	Koltuk kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	50,0	3,3	
	Yok	Afet Evleri	7,5	3,3	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-3,3	
Köşe kanepe				Fark tespit edilemedi	
TV ünitesi	Var	Afet Evleri	1,5	-6,5	TV ünitesi kullanmayan Afet Evleri kullanıcılar ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	26,9	6,5	
	Yok	Afet Evleri	48,5	6,5	
		Yeşil Park Sitesi	23,1	-6,5	
TV sehpası	Var	Afet Evleri	42,5	6,8	TV sehpası kullanan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanmayan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	13,4	-6,8	
	Yok	Afet Evleri	7,5	-6,8	
		Yeşil Park Sitesi	36,6	6,8	
Zigon	Var	Afet Evleri	29,9	-2,4	Zigon kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	39,6	2,4	
	Yok	Afet Evleri	20,1	2,4	
		Yeşil Park Sitesi	10,4	-2,4	
Yemek masası	Var	Afet Evleri	11,2	-9,2	Yemek masası kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	50,0	9,2	
	Yok	Afet Evleri	38,8	9,2	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-9,2	
Sandalye	Var	Afet Evleri	10,4	-9,4	Sandalye kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	50,0	9,4	
	Yok	Afet Evleri	39,6	9,4	
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-9,4	
Konsol	Var	Afet Evleri	3,0	-10,5	Konsol kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	48,5	10,5	
	Yok	Afet Evleri	47,0	10,5	
		Yeşil Park Sitesi	1,5	-10,5	
Vitrin	Var	Afet Evleri	6,0	-5,2	Afet Evleri'nde vitrin kullanılmaması ile Yeşil Park Sitesi'nde vitrin kullanımından kaynaklıdır.
		Yeşil Park Sitesi	26,9	5,2	
	Yok	Afet Evleri	44,0	5,2	
		Yeşil Park Sitesi	23,1	-5,2	
Çalışma masası	Var	Afet Evleri	7,5	3,3	Çalışma masası kullanan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanmayan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-3,3	
	Yok	Afet Evleri	42,5	-3,3	
		Yeşil Park Sitesi	50,0	3,3	

Tablo 5. Örneklem Grubu Yaşama Mekanlarında Kullanılan Mobilyaların Genel Analizi (Aras, 2015) (devamı)

Mobilyaların durumu	Örneklem grubu	%*	Adj. Res.	Farkın nedeni	
Orta sehpa	Var	Afet Evleri	5,2	-9,5	Orta sehpa kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	46,3	9,5	
	Yok	Afet Evleri	44,8	9,5	
		Yeşil Park Sitesi	3,7	-9,5	
Köşe sehpa	Var	Afet Evleri	26,1	-4,5	Köşe sehpa kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	44,0	4,5	
	Yok	Afet Evleri	23,9	4,5	
		Yeşil Park Sitesi	6,0	-4,5	
Puf	Var	Afet Evleri	0,7	-4,2	Puf kullanmayan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	13,4	4,2	
	Yok	Afet Evleri	49,3	4,2	
		Yeşil Park Sitesi	36,6	-4,2	
Yer sofrası	Var	Afet Evleri	33,6	8,2	Yer sofrası kullanan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanmayan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-8,2	
	Yok	Afet Evleri	16,4	-8,2	
		Yeşil Park Sitesi	50,0	8,2	
Yer minderi	Var	Afet Evleri	11,9	4,3	Yer minderi kullanan Afet Evleri kullanıcıları ile kullanmayan Yeşil Park Sitesi kullanıcıları
		Yeşil Park Sitesi	0,0	-4,3	
	Yok	Afet Evleri	38,1	-4,3	
		Yeşil Park Sitesi	50,0	4,3	

*Örneklem yüzdeleri Afet Evleri için %50, Yeşil Park Sitesi için %50 üzerinden verilmiştir.

yaşama alışkanlıklarını yansıtan yaşama mekânına bırakmıştır.

Dolayısıyla, toplumda meydana gelen ve toplumu etkileyen çeşitli değişimlerin zamanla konutta kendini hissettirdiği, konutun kullanım biçimini ve mobilya seçimlerini değiştirdiği görülmektedir. Geleneksel Türk evinde oluşan mekânsal değişimlerin mobilyaya da yansıdığı, kilimin halıya, sedirin koltuğa, sinin yemek masasına, ocağın televizyon ünitesine dönüştüğü görülmektedir. Ancak sosyo-ekonomik faktörlerin de etkisiyle küreselleşmenin etkilerine daha kapalı olan topluluklarda geleneksel Türk evindeki sedir benzeri çek-yatların, yer sofrası ve yer minderlerinin hala kullanılmakta olduğu belirlenmiştir. Oysa ki küreselleşmenin etkilediği kullanıcı grubunun üretim, tüketimdeki, mal ve hizmet akışı, teknolojik gelişmeler ve dünyadaki yeni eğilimleri ve trendleri daha çabuk takip edebilmesiyle yaşam tarzı hızlı değişmekte ve bu da mobilya tercihlerine daha geniş bir perspektiften bakabilmesini sağlamaktadır (Şekil 2). Ancak, bazı durumlarda kültürel öz öğelerin yansımasıyla sedir ve minder gibi geleneksel öğelerin modernize edilerek kullanılabilirdiği de görülmektedir. Bu da bazı durumlarda yerel kültürün de

küresel kültürü etkileyebildiği düşüncesiyle ilişkilendirilebilir.

Çalışma sonuçlarından görülmektedir ki; küreselleşmenin etkisiyle bireyler ve imajlar her geçen gün daha da aynılaştırmaktadır. Bu da zaman içinde aynılaştıran konutlara ve konut içerisindeki mobilyalara yansımaktadır. Her ne kadar örneklem alanı içindeki iki kullanıcı grubunun yaşam tarzlarında ve mobilya tercihlerinde bir takım farklılaşmalar görülse de; konutlarında az sayıda da olsa benzer eşyalar ve aynılaştıran mobilyalar görülmeye başlanmaktadır. Sayıları az da olsa, bu eşya ve mobilyaların küreselleşmenin de etkisiyle yoğunlaşmaya başlayacağı düşünülmektedir. Örneğin; televizyon ünitesi ve koltuk modelleri gibi örnekler bakacak olursak; piyasada aynı model ürünlerin hem pahalı, hem ucuz alternatiflerinin bulunması aynı tip mobilyaların farklı kullanıcı grupları tarafından kullanılabilmesine olanak tanımakta bu da yavaş yavaş küreselleşmenin de etkileriyle konutlarda, her ne kadar yaşam tarzlarında farklılıklar da olsa aynılaştıranın, görülmeye başlayacağını düşündürmektedir (Şekil 3). En az küreselleşme kadar etkili olan sosyo-ekonomik düzey de bireylerin tercihlerini etkilemektedir. Dolayısıyla, sosyo-ekonomik düzeyi fark-

Şekil 2. Örneklem grubundaki kullanıcıların farklı yaşam tarzları olmasından kaynaklı farklılaşan mobilya örnekleri.

Şekil 3. Örneklem grubunda görülmeye başlanan aynılaştıran mobilya örnekleri.

lı olan kullanıcıların konutlarında birbirine benzer, ancak ekonomik değeri ve kalitesi farklılık gösteren mobilyalara yani taklit mobilyalara da rastlanabilmektedir. Yani küreselleşme etkisiyle alt gelir grubu kullanıcıların konutlarında da

zaman içinde üst gelir grubunu taklit eden mobilyalar yaygın olarak görülebilecektir. Örneğin Şekil 3'de de görüldüğü üzere her iki kullanıcı grubunun konutlarında da benzer koltuk ve televizyon ünitesi örnekleri görülmektedir. Ancak her iki konut kullanıcısının konutlarında yer alan mobilyalarda hem kalite açısından hem de estetik değer açısından bir fark olduğu da aşikardır. Yani zaman içinde mobilyalar arasındaki farkların biçimsel ve işlevsel olmaktan çıkıp, kalite ve estetik değer açısından belirgin olabileceği düşünülebilir.

Konut üzerine pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen, literatürde iç mekânla ilişkin çalışmalara sıklıkla yer verilmemektedir. Konuta biçimsel olarak bakılmakta, iç mekân donatımı ve mobilya tercihleri üzerine çalışmalara çok fazla rastlanamamaktadır. Kullanıcıların mobilya tercihleri, kendini ifade etme biçimi olarak görülmektedir. Yaşanılan mekânlar kullanıcının yaşam biçimi, sosyal statüsü gibi pek çok bilgiyi bize sunmaktadır. Yapılan bu çalışmada bunun birebir yansımasıdır. Literatürde sıklıkla rastlanmayan bu tür çalışmalara yer verilmesi, bu çalışmanın yeni çalışmalara zemin hazırlaması beklenmektedir.

Kaynaklar

- Albrow, M. (2007) Yerel Kültürlerin Ötesine Yolculuk, Çeviren: Arıkan, H., Yerel Kimliklerden Küresel Stratejilere Küreselleşme, Kültür, Medeniyet, Ed.: Bülbül, K., Orient Yayınları, Ankara, 47-74.
- Altman, I. ve Chemers M.M. (1980) Culture and Environment, Chapter 7, United States of America, Cambridge University Press.
- Aras, A. (2015) "Mekân Örgütlenmesi ve Mobilya Seçiminde Kültür Grupları ve Kültür Bileşenlerinin Etkileşimi: Konut Yaşama Mekânları", Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Aslanoğlu, R.A. (2000) Kent, Kimlik ve Küreselleşme, 2. Baskı, Asa Kitabevi, Bursa.
- Ayata, S. ve Ayata, A.G. (1996) Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü, Ankara, T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Konut Araştırmaları Dizisi 10.
- Aydın, S. (2017) Hükümet Programları Üzerinden Türkiye'nin Mekansal Stratejilerinin İzini Sürmek, Fiscoeconomia, 1(2), 1-37, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/305561>.
- Asatekin, M. (1999) "Endüstri Tasarımı ve Cumhuriyet Türkiye'si" Ed.: Ayla Ödekan (editör), Cumhuriyetin Renkleri, Biçimleri, Türkiye İş Bankası Tarih Vakfı Yayınları, 136-143.
- Bakır, İ. (1991) Ev ve Oda, Oda Çeşitleri, Türk Aile Ansiklopedisi, 2, Ankara, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 470-473.
- Bali, R.N. (2009) Tarz-ı Hayat'tan Life Style'a: Yeni Seçkinleri, Yeni Mekanlar, Yeni Yaşamlar, 9. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Bayar, F. (2008). "Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye", Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 32, 25-34.
- Bilgin, İ. (1996) "Anadolu'da Modernleşme Sürecinde Konut ve Yerleşme", Ed.: Yıldız Sey (editör), Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları,

- 472-490.
- Bozdoğan, S. (1996) "Modern Yaşamak: Erken Cumhuriyet Kültüründe Kübik Ev", Ed.: Yıldız Sey (editör), Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları, 313-328.
- Bozdoğan, S. (2001) Modernizm ve Ulusun İnşası Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür, İstanbul, Metis Yayınları.
- Bozkurt, S.G. ve Altınçekiç, H. (2013) "Anadolu'da Geleneksel Konut ve Avluların Özellikleri ile Tarihsel Gelişiminin Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi", Journal of the Faculty of Forestry, İstanbul University, 63(1), 69-91.
- Collins, R., Garnham, N. ve Locksley, G. (1988) The Economics of Television, UK Case, Londra, İngiltere, Sage Publications.
- Erbay, M. (2007) "Küreselleşme Etkisi Altında Türkiye Mimarlığı", Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Eruzun, C. (1989) "Kültürel Süreklilik İçinde Türk Evi", Mimarlık, 4, 68-71.
- Evcil, N.A. ve Usal, S.S.Y. (2010) "Bir Tüketim Nesnesi Olarak Konut: Kapalı Yerleşmeler ve Tüketim Kültürü İlişkisinin Medya Üzerinden İncelenmesi", Mimarlık Medya Sanat Sempozyumu, 24-26 Kasım 2010, İstanbul, 59-68.
- Giddens, A. (2000) "The Globalizing of Modernity", Ed.: David Held ve Anthony McGrew (editör), The Global Transformations, Polity Press, USA, 92-98.
- Giddens, A. (2010) Modernite ve Bireysel-Kimlik Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum, Çev.: Ümit Tatlıcan, İstanbul, Say Yayınları.
- Gür, Ş.Ö. (2000) Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü, İstanbul, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Güvenç, B. (1985) Kültür Konusu ve Sorunlarımız, 2. Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Hacıbaloğlu, M. (1987) "İç Mekan Donatım Elemanlarının Türk Toplumundaki Tarihi Gelişimi, Karakteristikleri ve Günümüze Adaptasyonu Konusunda Bir İnceleme", H.Ü. G.S.F. İç Mimarî Çevre Tasarımı Ana Sanat Dalı Sempozyumu, 15-16 Aralık 1987, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, 95-100.
- Karaman, F. ve Erman, O. (2007) "Apartman Tipolojisinde Bir Açılım: 1950-60'larda Adana Örneğinde Aile Apartmanları", IAPS-CSBE Network Kültür ve Mekan Toplantıları Birinci Ulusal Sempozyumu, Kent, Kültür ve Konut, 14-16 Aralık 2007, İstanbul, Bahçeşehir Üniversitesi, 107-114.
- Morley, D. ve Robins, K. (2011) Kimlik Mekanları, Çev.: Emrehan Zeybekoğlu, 2. Baskı, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- Öncü, A. ve Weyland, P. (2010) "Küreselleşen Kentlerde Yaşam Alanı ve Toplumsal Kimlik Mücadeleleri", Ed.: Ayşe Öncü ve Petra Weyland (editör), Mekan, Kültür, İktidar: Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler, 3. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 9-39.
- Öncü, A. (2010) "İdealinizdeki Ev Mitolojisi Kültürel Sınırları Aşarak İstanbul'a Ulaştı", Ed.: Ayşe Öncü ve Petra Weyland (editör), Mekan, Kültür, İktidar: Küreselleşen Kentlerde Yeni Kimlikler, 3. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 85-103.
- Özdemir, İ. (1988) "Yaşama Mekânı Donatıları Üzerine Bir İnceleme" Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Özdemir, İ. (1994) "Mimari Mekânın Değerlendirilmesinde Mekân Örgütlenmesi Kavramı: Konutta Yaşama Mekânları" Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Özguven, U. Ö. (2008) "İstanbul'daki Lüks Konutların İncelenmesi ve Farklı Tiplerinin Karşılaştırılması" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkul, O. (2008) Kültür ve Küreselleşme Kültür Sosyolojisine Giriş, İstanbul, Açılım Kitap.
- Peet, R. (1982) International Capital, International Culture, Derleyenler: Taylor, M., J. ve Thrift N., J., The Geography of The Multinationals, Londra, Croom Helm.
- Rapoport, A. (2004) Kültür Mimarlık Tasarım, Çev: Batur, S., İstanbul, Yapı – Endüstri Merkezi.
- Süer, D. ve Sayar, Y.Y. (2002) "Küresel Sermayenin Yeni Tüketim Mekanları Lüks Konut Siteleri", Çağdaş Mimarlık Sorunları Dizisi Mimarlık ve Tüketim, İstanbul, Boyut Yayın Grubu, 39-66.
- Töre, E.Ö. ve Som, S.K. (2009) "Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Korunaklı Konut Yerleşmeleri: İstanbul Örneği", Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 4:3, 121-130, http://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON_4_3_121_130.pdf

İnternet Kaynakları

- <http://tdkterim.gov.tr/bts/> [Erişim tarihi 13 Aralık 2010]
- <http://www.istanbulpanoramaevleri.com/> [Erişim tarihi 6 Şubat 2018]
- <http://www.nivo.net/> Erişim tarihi 6 Şubat 2018]